

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Alke-keskustelu / Etelä- Karjala

Yhteistyöasiakirja (hyväksytty) 17.3.2022

Keskustelun teema 1: Kestävän metsäbiotalouden toimintaedellytykset, kilpailukyky ja uudistuminen Etelä-Karjalassa

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Metsäbiotaloudella on Etelä-Karjalassa suurempi rooli aluetalouteen kuin muissa maakunnissa. 2018 peräti kolmannes kokonaistuotoksesta ja yli viidennes maakunnan arvonlisäyksestä tulee metsäbiotaloudesta. Metsäbiotalouden osuus kaikista Etelä-Karjalaan tehdyistä investoinneista oli v. 2018 14,9 %.</p> <p>Metsäbiotalouden työpaikkatrendi on ollut laskeva; vähennystä tapahtui 10 % vuodesta 2011 vuoteen 2018. Metsäbiotalous työllistää kuitenkin edelleen tuhansia eteläkarjalaisia.</p> <p>Vaikka paperin kysyntä on maailmalla hiipunut, sellun ja pakkaukseen kysyntä on pysynyt korkealla. Metsäteollisuuden kilpailukyky on koko maalle kriittinen kysymys. Vuonna 2018 Suomen tavaraviennin arvosta yli 20 % tuli metsäbiotaloudesta. Tulevaisuus sekä investoinnit eivät silti ole itsestäänselvyksiä.</p> <p>Sujuvat ja tehokkaat raaka-aine- ja tavarakuljetukset ovat elinehto metsäbiotaloudelle. Koko itäisen Suomen teollisuudelle tärkeä liikenneväylä on Saimaan kanava. Venäjän sotatoimet Ukrainassa heijastuvat kanavaan siten, että markkinoilla koetaan epävarmuutta liikennöintiin kanavalla ja yritykset etsivät vaihtoehtoisia kuljetusmuotoja. Kanavan vuotuinen liikennemäärän siirtäminen raitteille tai kumipyörille on haasteellista. Myös päästöt kasvavat, mikäli kuljetukset siirtyvät vähäpäästöisestä vesiliikenteestä kumipyörille.</p>	<p>Biotalous innovaatioiden vauhdittaminen ja kaupallistaminen. Uusien tuotteiden ja teknologioiden avulla luodaan uusia työpaikkoja.</p> <p>Metsäbiotalouden toimintaedellytysten ja alueen alan veto- ja pitovoiman kehittäminen (ml. osaavan työvoiman saatavuus ja jatkuva oppiminen).</p> <p>200 000 euroa</p> <p>Huolehditaan infran tasosta ja siitä että koko kuljetusketju on nopea, edullinen ja vähäpäästöinen. Maksimoidaan uusista infra-investoinneista saatava hyöty.</p> <p>100 000 euroa</p>	<p>Metsäteollisuuden kilpailukykyyn kannalta on Etelä-Karjalassa tärkeää pitää huolta tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta, osaavan työvoiman saatavuudesta ja toimivista liikenneyhteyksistä. Osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi ammatillinen koulutus ja sen laatu ovat keskeisessä asemassa.</p> <p>Alueellinen saavutettavuus sekä tuotteiden saaminen kustannustehokkaasti markkinoille edellyttävät hyviä yhteyksiä, joten on huolehdittava koko kuljetusketjun; rautateiden, maanteiden, Saimaan kanavan sekä satamien toimintaedellytyksistä.</p> <p>Luonnon monimuotoisuuden eteen on tehtävä töitä ja puun kasvun tulee jatkossakin olla suurempaa kuin puun käytön. Tulee huolehtia metsäbiotalouden tulevaisuudesta ja siitä, että fossiilitalouden sijaan hyödynnetään kestävään metsätalouteen perustuvia uusiutuvia luonnonvaroja.</p> <p>Kysymys metsien käytöstä ei voi olla ”joko tai” -kysymys, vaan ”sekä että”!</p>

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☐	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Keskustelun teema 1: Kestävän metsäbiotalouden toimintaedellytykset, kilpailukyky ja uudistuminen Etelä-Karjalassa

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Panostukset bio- ja kiertotalouden TKI-toiminnan sekä investointien vauhdittamiseksi EU:n ja kansallisilla kehittämisvaroilla. Imatran seudun yritysten investointitukitason nostaminen.	Pystytään ylläpitämään nykyinen tuotannon taso sekä kehittämään uusien tuotteiden/teknologioiden avulla uudistuvaa, kansainvälistä vientiteollisuutta. Uusia markkinoita on avautumassa voimallisesti esim. fossiilisen öljyn/muovin korvaamiseksi. Pienten ja keskiuurten yritysten investointien edistäminen ja kasvun vauhdittaminen monipuolistavat alueen yritysdynamiikkaa ja luovat teollisuuden rakennemuutosmaakuntaan uusia työpaikkoja.	EAKR, JTF, maaseuturahoitus – TKI-yhteistyö + yritysten investoinnit kasvuun Riittävästi BF-rahoitusta tukemaan metsäbiotalouden ja teollisen kiertotalouden uusia avauksia ja TKI-toimintaa (ml. esikaupallinen soveltava tutkimus, riittävän kokoiset rahoitukset teollisen mittakaavan pilotoinneille).
Business Finland	Metsäteollisuus vetää osajia kaikilta koulutustasoilta ja kaikista demografisista ryhmistä	ESR (EAKR), AKKE - koulutuksen uudistamiseen ja käytännön tasolle vientiin Joustavampia koulutusmalleja
Jatkuvaa oppimista sekä uusia tutkintoon johtavia opintoja edistetään yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Osaavan työvoiman saannin turvaamiseksi ennakoitua parannetaan toimialakartoituksia hyödyntämällä ja kehittämällä ennakoitiverkoston toimintaa.	Nopeammat, "halvemmat" ja vähähiilisemmät kilometrit meiltä maailmalle	Maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelussa huomioidaan vientiteollisuuden tarpeet Liikenneverkon kehittäminen ja rahoitustaso Liikenne12 –suunnitelman ja sitä täydentävän Väylän investointiohjelman mukaisesti. ELY-keskusten perusväylänpidon tavoitteeksi rahoitus-kehityksen nostaminen tasolle, jolla vastataan hoidon, korjauksen ja parantamisen tarpeisiin ja korjausvelan systemaattiseen pienentämiseen.
EKKY, LAB		
Investoinnit liikenneinfraan; - kaksoisraide Luumäki - Joutseno (nykyinen LUIMA-hanke maaliin) - maanteiden ja alemman tieverkoston kunnon kohennus - yhteydet satamiin sekä niiden toiminnan varmistaminen (myös Saimaan satamat) - Venäjän Ukrainaan kohdistaman sodan myötä Venäjän rajan ylittävien liikenneyhteyksien kehittämistä (ml. Saimaan kanava) on arvioitava pidemmällä aikavälillä osana ulko- ja turvallisuuspolitiikan kokonaisuutta.		
LVM		

Keskustelun teema 2: Rajamaakunnan erityispiirteet ja vaikutukset alueen kehitykselle

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Etelä-Karjalassa on suuri määrä yrityksiä, joiden liiketoiminta on perustunut venäläisturismiin. Etelä-Karjalan maakunnan yritys- ja elinkeinoelämä on kärsinyt Venäjän ja Suomen välisistä korona-aajan matkustusrajoituksista kohtuuttomasti. Etelä-Karjalassa on laskettu vajaan miljoonan euron vaikutukset matkailuun ja kauppaan per päivä kahden koronavuoden ajan. Pelkästään Etelä-Karjalassa negatiiviset työllisyysvaikutukset vuosina 2020-2021 olivat noin 2000 henkilötyövuotta.</p> <p>Venäjä aloitti sodan Ukrainassa helmikuun lopulla 2022. Tämä muutti myös Etelä-Karjalan toimintaympäristöä ja romutti tulevaisuuteen suunnatut toiveet rajan avautumisesta ja yhteistyön normalisoitumisesta. Entistä suurempi vaara on, että matkailu- ja palvelualoita häviää paljon yrityksiä ja osajia. Kaupan ala on ollut myös vaikeuksissa ja vaikutukset näkyvät liiketiltojen tyhjentymisenä etenkin Imatralla. Rajoitukset, pakotteet ja mahdolliset vastapakteet näkyvät voimakkaasti myös muilla toimialoilla, joilla on ollut vientiä ja/tai tuontia Venäjän kanssa.</p> <p>EU on toistaiseksi pysäyttänyt Venäjän kanssa toteutettavien ulkorajayhteistyöohjelmien (ml. Kaakkois-Suomi –Venäjä) toimeenpanon Venäjällä ja uusien ohjelmien valmistelun ohjelmakaudelle 2021-2027.</p> <p>Rajamaakunnan erityispiirteenä on Saimaa ja rikas järviuonto, jonka potentiaalia ei ole täysin vielä hyödynnetty asukkaiden hyvinvoinnin ja myös matkailun kehittämisessä. Iso riski on, että rajamaakunta ei jatkossa näyttäydä houkuttelevana ja turvallisenä investointi- ja matkailukohteena tai asuinpaikkana.</p> <p>Suomen ja Venäjän rajat ylittävien yhteyksien kehittämistä on uudessa tilanteessa arvioitava osana Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kokonaisuutta.</p>	<p>Eteläkarjalaisten yritysten toiminnan jatkuvuuden tukeminen pandemian ja Ukrainan sodan aikaansaamassa vaikeassa tilanteessa, jossa Venäjän rajan avautuminen voi kestää pitkään. Osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen kysynnän vaihtelessa.</p> <p>100 000 euroa</p> <p>Uusien matkailupalveluiden kehittäminen vastaamaan muuttunutta palvelukysyntää, esimerkiksi luonto- ja kulttuurimatkailussa. Yhteensovitetaan maakunnan luontoa, kulttuuria ja taidetta, kulttuuriympäristöä ja kulttuuriperintöä sekä liikunta- ja urheilupaikkoja asukkaita ja matkailijoita kiinnostavan palvelutuotannon lisäämisessä sekä kolmannen sektorin toiminnan kehittämisessä.</p> <p>350 000 euroa</p> <p>Rajamaakunnan liikenteellinen saavutettavuus ja tunnettuus: 1. Suorat reittilennot Euroopasta Lappeenrantaan tukevat matkailutoimialaa ja auttavat uusien markkina-alueiden löytämistä Saimaan alueen matkailupalveluille 2. Tele- ja verkko-yhteyksien kehittäminen huomioiden Venäjän matkapuhelintaajuuudet 3. Alueelliset ja Visit Finlandin matkailumarkkinointipanostukset täydentävät toisiaan ja lisäävät Saimaan alueen tunnettua ja houkuttelevuutta turvallisenä matkailukohteena</p>	<p>Matkailutoimialan selviäminen ja toimialan liiketoimintaedellytysten vahvistaminen, mukaan lukien osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus.</p> <p>Varautuminen venäläismatkailun loppumiseen, uusien markkina-alueiden löytämiseen ja investointien saamiseen alueelle.</p> <p>Saimaaseen, luontoon ja alueen kulttuuriin perustuvan elinkeino- ja virkistystoiminnan ja hyvinvoinnin kasvu.</p>

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☐	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☐	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☒	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Keskustelun teema 2: Rajamaakunnan erityispiirteet ja vaikutukset alueen kehitykselle

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Valtiontuki-instrumenttien jatkuminen koronan aiheuttamien taloudellisten menetysten korvaamiseksi ja matkailutoimialan uudistumiseksi palvelualoilla. Lisäksi mahdollisuuksien mukaan Venäjän tilanteen aiheuttamien vaikutusten huomioon ottaminen. Matkailu- ja palvelualojen työvoiman ja alan osaamisen varmistaminen ja ennakoititiedon hyödyntäminen siinä.	Terveiden matkailuyritysten säilyminen hengissä ja ohjaaminen uuteen nousuun.	ESR – nopeaa reagointia työntekijöiden saamiseksi yrityksiin
TEM, UM, STM		Tukimekanismit koronarajoituksista kärsineille palvelualoille
Saimaan järviluonnon ja kulttuurin valjastaminen osaksi asukkaiden hyvinvointia ja matkailupalveluiden kehittämiseksi yhteistyössä Etelä-Savon kanssa sekä itäisessä Suomessa. Hankkeina mm. Kutilan kanava, Erä- ja luontokulttuurimuseo, Hiitolanjoen kehittäminen, Saimaan norppasaaristo Unescon maailmanperintökohteeksi, reitistöjen kehittäminen, ruokamatkailu.	Luonnon, liikunnan ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksien lisääminen. Uusia matkailualan yrityksiä, uutta markkinakysyntää, uusia työpaikkoja.	EU- ja kansallisen kehittämisrahoituksen hyödyntäminen uusien palveluiden, reitistöjen ja muun virkistysinfran kehittämiseksi Valtion budjettirahoitus valtakunnallisesti merkittäviin kehittämishankkeisiin
Kunnat, OKM, MMM, TEM, YM, LVM, ELY		
Alueen saavutettavuutta ja tunnettuutta parantavat toimet matkailukysynnän lisäämiseksi.	Uusien kotimaan ja kansainvälisten markkinoiden löytäminen matkailusektorille	Yritysverkostojen ja palvelujen kokoaminen kysynnän lisäämiseksi. Alueen panostukset suoriin kansainvälisiin lentoyhteyksiin ja matkailumarkkinoitiin
LVM, TEM		Visit Finlandin markkinointitoimet Järvi-Suomen tunnettuuden ja houkuttelevuuden parantamisessa

Keskustelun teema 3: Energiamurroksen edistäminen Etelä-Karjalassa

Ilmiön/käsillä olevan tilanteen kuvaus	Kehittämisen kärjet/haasteet/mahdollisuudet	Tavoite
<p>Etelä-Karjala on energiamurroksen edelläkävijämaakunta, jossa uusiutuvan energian osuus tuotetusta energiasta on mm. metsäteollisuuden sivuvirtojen hyödyntämisen ansiosta ollut jopa 80 %.</p> <p>LUT-yliopisto on Suomen johtava energia-alan tutkimus- ja koulutusorganisaatio, joka tekee teemoihin liittyen myös laajaa kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Yliopiston spinoff-yrityksiä on syntynyt mm. sähkötekniikan alalta 2000-luvulla useita ja alan veturiyritysten ympärille on tullut yksityisiä TKI-investointeja.</p> <p>Huolena on, ettei alueelle synny uutta energiantensiivistä teollisuutta, mikäli uusiutuva energia ei voida tuulivoiman muodossa alueella lisätä. Energiamurroksen alkaansaamiseksi tarvitaan ennakoivaa ja investointeja ruokkivaa kansallista ja EU-lainsäädäntöä. Ukrainan sodan myötä energian saatavuus ja hinta ovat nousseet yhä kriittisemmiksi kysymyksiksi Suomessa ja Euroopassa.</p>	<p>Energiaan liittyvän tutkimuksen ja koulutuksen vahvistaminen sekä osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen alalle, ml. uusien koulutusvastuiden <i>hyödyntäminen</i> alueella.</p> <p>109 000 euroa</p> <p>Lainsäädännöllisten ja muiden esteiden purkaminen (EU REDII, tuuli-, aurinko-, bio- ja vetyenergia)</p> <p>Vihreän sähköistämisen yritysekosysteemin vahvistaminen ja kv-yhteydet (kestävä kaupunkikehittäminen)</p>	<p>Kotimaista energiatuotantoa tulee pikaisesti lisätä ja vähentää riippuvuutta Venäjältä tuotavasta energiasta. Maakunnassa halutaan viedä teolliseen mittakaavaan mm. vihreään vetyyn liittyviä investointeja. Etelä-Karjalan otollisuutta pilotointialueena tukee mm. laaja teollinen toiminta sivuvirtoineen sekä kattava energiainfra (mm. sähkön kantaverkko, kaasun jakeluverkko).</p> <p>Energiamurros vaatii paljon osaajia ja korkeakoulutuksen puolella on syytä huomioida monialaisuuden merkitys vahvistaen osaamiskeskittymää.</p> <p>Alueelle halutaan mahdollistaa mittavia yksityisiä investointeja sekä hyödyntää julkista rahoitusta näiden vivuttamiseksi mm. EU-ohjelmat.</p>

Poikkihallinnollisuus: Merkitse, mihin eri ALKE-päätöksen osa-alueisiin kehittämisen kärjet liittyvät

☒	Ilmastonmuutoksen hillintä ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen	☒	Osaaminen ja sivistys aluekehityksen voimavarana
☒	Kestävä yhdyskuntakehitys ja toimivat yhteydet	☐	Osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen sekä eriarvoistumisen ehkäisy
☒	Uudistuva elinkeinoelämä ja TKI-toiminnan vauhdittaminen	☐	Aluekehittämisen toimintamalli

Keskustelun teema 3: Energiamurroksen edistäminen Etelä-Karjalassa

Toimenpiteet 1–3 kpl	Vaikutukset	Johtopäätökset: Maakunnan ja valtioneuvoston välineet
Panostetaan elinkeinoelämän ja tutkimus- ja koulutussektorin yhteiseen kehittämistoimintaan kohdentuen uusiin energia-avauksiin ja huomioiden uudet koulutusvastuut (LUT + LAB)	Alan osaamis- ja toimijakeskittymä vahvistuu alueella, luodaan kriittistä massaa monialaiselle energiaosaamiselle.	EU alue- ja rakennepolitiikan rahoitukset (EAKR, JTF) + AKKE-rahoitus
Greenreality Network (Lpr kaupunki)		Rahoitusta teollisen mittakaavan kokeiluille.
Varmistetaan, että REDII ja muusta alaan kohdentuvasta lainsäädännöstä tehdään mahdollistava ja hallitun energiamurroksen edistäjä. Luodaan edellytyksiä uusien tuuli- ja aurinkovoimapuistojen perustamiseksi Etelä-Karjalaan ja lisätään biokaasun tuotantoa. Itärajan puolustusvalvonta rajoittaa tuulivoimarakentamista alueella.	Etelä-Karjalaan toivotaan lisää tuuli- ja aurinkovoimaa ja vihreän vedyn investointeja, joilla luoda tulevaisuudessa edellytyksiä energiantensiivisen teollisuuden kasvulle maakunnassa. Myös biokaasun tuotannon lisäämisellä lisätään energiaomavaraisuutta.	Maakunnassa olevan osaamisen hyödyntäminen lainsäädäntövalmistelussa (kuulemiset, lausunnot ym. vaikuttamistyö)
TEM, alueen toimijat, yritykset		Suomen aktiivinen vaikuttaminen EU-tasolla
Otetaan käyttöön uusia teknologioita ja energiatehokkaita tapoja esim. liikkumiseen ja asumiseen/rakentamiseen liittyen. Joukkoliikenteen toimivalta-alueiden yhdistäminen niin, ettei se vaikuta valtionavustuksen vähenemiseen.	Maakunnan päästökaupan ulkopuoliset hiilidioksidipäästöt vähenevät ja energiankulutuksen vähenemisestä tulee taloudellisia säästöjä esim. kunnille ja alueen asukkaille. Yhtenäinen joukkoliikennealue ja lippu- ja maksujärjestelmä tekevät joukkoliikenteestä nykyistä houkuttelevampaa.	EU alue- ja rakennepolitiikan rahoitukset (EAKR, JTF), maakunnallinen ilmastotyö (esim. YM ilmastohankkeen kautta), muutos joukkoliikenteen valtionavustuskäytäntöihin sekä myös muiden kuin Waiitti-lippu- ja maksujärjestelmän kehittäminen.
Traficom + alueen toimijat + liitto		Kestävän kasvun ohjelman rahoitukset, muut tuet hiilineutraalin siirtymän edistämiseen.